

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.5.5.2026

Pani

Sylwia Gregorczyk-Abram

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

w odpowiedzi na wystąpienie¹ Rzecznika Praw Obywatelskich z 3 lipca 2026 r. (sygn. VII.534.25.2025.AK) w sprawie *trudności związanych z formalnościami w postaci wymaganej dokumentacji, jakie napotykają cudzoziemcy przy zawieraniu małżeństw w Polsce z obywatelami polskimi*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

W pierwszej kolejności warto zauważyć, że w polskim systemie prawnym kwestie dotyczące zawarcia małżeństwa, w tym przeszkody uniemożliwiające jego zawarcie, zostały uregulowane w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*² (pozostającej w zakresie właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości). Natomiast przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – *Prawo o aktach stanu cywilnego*³, jako przepisy wtórne w stosunku do rozwiązań prawa rodzinnego, zawierają jedynie regulacje formalnoporządkowe, wskazując m.in. katalog dokumentów niezbędnych do zawarcia małżeństwa.

Na gruncie obowiązujących przepisów prawa polskiego, małżeństwo w Polsce może być zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego (lub przed duchownym w przypadku małżeństwa wyznaniowego wywołującego skutki cywilno-prawne).

W świetle art. 1 § 1 ustawy *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wступują ze sobą w związek małżeński.

Jednocześnie, w myśl art. 15 *Prasc*, zawarcie małżeństwa następuje przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego wybranym przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo.

¹ Skierowane do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, następnie przekazane celem rozpatrzenia do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości pismem z 14 lipca 2026 r. (sygn. DK.3461.131.2026/2).

² Dz. U. z 2026 r. poz. 236.

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 393, dalej: „Prasc”.

W procedurze poprzedzającej zawarcie małżeństwa, poza przedstawieniem kierownikowi urzędu stanu cywilnego do wglądu dokumentu tożsamości (np. paszportu), cudzoziemiec składa dokumenty, których katalog został określony w art. 79 ustawy *Prasc*. Stosownie do wskazanego przepisu prawa cudzoziemiec obowiązany jest złożyć:

1. Pisemne zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.
2. Odpis aktu urodzenia, a jeżeli pozostawał uprzednio w związku małżeńskim – odpisu aktu małżeństwa z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo stwierdzeniu jego nieistnienia, albo odpis aktu małżeństwa z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa, jeżeli na podstawie pozostałych składanych dokumentów nie można ustalić danych niezbędnych do sporządzenia aktu małżeństwa.
3. Dokument stwierdzający, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo, chyba, że na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – *Prawo prywatne międzynarodowe*⁴ jego możliwość zawarcia małżeństwa jest oceniana na podstawie prawa polskiego. Jeżeli otrzymanie ww. dokumentu napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek cudzoziemca może go zwolnić od złożenia tego dokumentu, o czym stanowi art. 79 ust. 2 *Prasc*.

Prawo o aktach stanu cywilnego określa katalog dokumentów niezbędnych w procedurze poprzedzającej zawarcie związku małżeńskiego, bowiem na tej podstawie kierownik urzędu stanu cywilnego, jako organ właściwy w kwestii przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński i właściwy do sporządzenia odpowiedniego aktu stanu cywilnego, ocenia je oraz bada przesłanki negatywne wykluczające możliwość zawarcia małżeństwa, tzw. przeszkody małżeńskie, określone w przepisach prawa rodzinnego. W świetle prawa polskiego, małżeństwo może być zawarte tylko wtedy, gdy nie wystąpią przeszkody małżeńskie.

W przypadku cudzoziemca, dokumentem wymaganym jest dokument stwierdzający, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo. Dokument ten odgrywa zasadniczą rolę w przedmiotowej procedurze poprzedzającej zawarcie małżeństwa (spełnia dwie podstawowe funkcje, tj. stanowi łącznie z innymi wymaganymi dokumentami dowód stanu cywilnego i treść prawa obcego oraz stwierdza, że małżeństwo można zawrzeć według prawa ojczystego cudzoziemca i w zasadzie powinno być uznane za ważne w państwie jego przynależności). Podkreślenia wymaga, że stosownie do art. 48 *Prawa prywatnego*

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 503.

międzynarodowego o możliwości zawarcia małżeństwa rozstrzyga w stosunku do każdej ze stron jej prawo ojczyście w chwili zawarcia małżeństwa.

Brak możliwości otrzymania przez cudzoziemca omawianego dokumentu nie jest przeszkodą w zawarciu przez cudzoziemca związku małżeńskiego w Polsce. Przepisy prawa przewidują bowiem drogę sądową w celu zwolnienia cudzoziemca od złożenia ww. dokumentu. Przepis art. 79 ust. 2 *Prasc* stanowi bowiem, że jeżeli otrzymanie przedmiotowego dokumentu napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek może zwolnić cudzoziemca od jego złożenia. W omawianym postępowaniu, sąd na podstawie właściwego prawa ustala, czy dana osoba może zawrzeć małżeństwo.

Jednocześnie analizując podniesioną w wystąpieniu Rzecznika problematykę, należy mieć na względzie doniosły charakter instytucji małżeństwa, jego rolę i skutki cywilno-prawne, jakie wywiera jego zawarcie.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wymóg określony w art. 79 ust. 1 pkt 3 *Prasc*, dotyczący konieczności złożenia przez cudzoziemca w procedurze poprzedzającej zawarcie małżeństwa dokumentu stwierdzającego, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo, w polskim systemie prawa pozostaje spójny i skorelowany z pozostałymi regulacjami dotyczącymi zasad zawierania małżeństw.

W opinii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA), ewentualne rozważanie zmian przepisów prawa ukierunkowanych na uproszczenie procedury związanej z zawarciem małżeństwa i/albo wprowadzenie innych rozwiązań w przedmiotowym zakresie, może nastąpić po zajęciu stanowiska przez Ministra Sprawiedliwości, odpowiedzialnego za regulacje dotyczące prawa rodzinnego, z którym jest skorelowany system rejestracji stanu cywilnego.

Mając powyższe na uwadze MSWiA wystosuje do Ministerstwa Sprawiedliwości wystąpienie w zakresie ewentualnej możliwości i potrzeby uproszczenia procedury poprzedzającej zawarcie małżeństwa. Następnie zostanie przeprowadzona analiza w powyższym zakresie w kontekście rozwiązań prawnych przewidzianych w systemie rejestracji stanu cywilnego.

Odnosząc się natomiast do przyjętych w omawianym obszarze rozwiązań węgierskich oraz rekomendacji dotyczącej ich stosowania również w innych państwach, z którymi Polska utrzymuje stosunki dyplomatyczne, uprzejmie wskazuję, że powyższe pozostaje w gestii poszczególnych państw. Kwestie potencjalnego wydawania w danym kraju dokumentu stwierdzającego możliwość prawną do zawarcia małżeństwa i zasady jego wydawania, regulują przepisy (wewnętrzne) poszczególnych państw.

W kontekście powyższego należy wskazać, że MSWiA nie jest właściwe do podejmowania działań ukierunkowanych na przyjęcie przez inne kraje

analogicznych rozwiązań do tych przyjętych przez Węgry. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji sprawuje bowiem nadzór merytoryczny nad rejestracją stanu cywilnego w Polsce (nad działalnością wojewody w zakresie rejestracji stanu cywilnego).

Z poważaniem

z up. Magdalena Roguska

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/